

Główny
Urząd
Miar

dokładnie
100 lat
1919-2019

Słowniczek

WYBRANYCH TERMINÓW
STOSOWANYCH
W METROLOGII
I PROBIERNICTWIE

PL/EN/PL

Słowniczek

WYBRANYCH TERMINÓW
STOSOWANYCH
W METROLOGII
I PROBIERNICTWIE

PL/EN/PL

Warszawa 2020

gum.gov.pl

ul. Elektoralna 2
00-139 Warszawa
tel. 22 581 93 99 (centrala)
fax: 22 581 93 92
e-mail: gum@gum.gov.pl

Materiał opracowano w Biurze Strategii Głównego Urzędu Miar.

Główny Urząd Miar (GUM) jest krajową instytucją metrologiczną. Działa na rzecz zagwarantowania zdolności pomiarowych niezbędnych dla zrównoważonego rozwoju gospodarki, zapewnienia odpowiedniego poziomu jakości życia społeczeństwa oraz zabezpieczenia interesów obywateli.

Zadania GUM obejmują szerokie spektrum zagadnień związanych z metrologią – jednostkami miar, ich definicjami, jak również zaawansowanymi technologicznie wzorcami pomiarowymi oraz tematyką ochrony bezpieczeństwa gospodarczego i technicznego państwa.

Wydanie III poprawione, Warszawa 2020

©GUM 2018

SPIS TREŚCI

SŁOWNICZEK POLSKO-ANGIELSKI	7
1. Komórki organizacyjne GUM, komitety, zespoły	8
2. Jednostki terenowe	12
3. Funkcje/Stanowiska	13
4. Organizacje, stowarzyszenia, komitety, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe, dokumenty	14
5. Wybrane podstawowe terminy metrologiczne	18
6. Wybrane podstawowe terminy probiercze	20
7. Definicje jednostek podstawowych SI	22
SŁOWNICZEK ANGIELSKO-POLSKI	25
1. GUM organisational units, committees, teams	26
2. GUM regional units	30
3. Function/Position	31
4. Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements	32
5. Selected basic metrological terms	36
6. Selected basic assay terms	38
7. Definitions of the base units of the SI	40

Główny
Urząd
Miar

dokładnie
100 lat
1919-2019

Szanowni Państwo

Oddaję w Państwa ręce kolejne wydanie polsko-angielskiego i angielsko-polskiego słowniczka wybranych terminów i definicji stosowanych w metrologii i probiernictwie. Słowniczek został przygotowany w Biurze Strategii we współpracy z komórkami organizacyjnymi Głównego Urzędu Miar, Okręgowymi Urzędami Miar oraz Okręgowymi Urzędami Probierczymi.

Niniejszy słowniczek zawiera najistotniejszą terminologię metrologiczną przedstawioną w publikacjach, jak również stanowi do nich uzupełnienie:

- „Międzynarodowy słownik metrologii. Pojęcia podstawowe i ogólne oraz terminy z nimi związane (VIM)” PKN-ISO/IEC Guide 99:2010
- „Międzynarodowy Słownik Terminów Metrologii Prawnej”, Główny Urząd Miar, 2015.

Ponadto zamieszczono w Słowniczku wybraną terminologię z zakresu probiernictwa, a także, dla wygody Czytelnika, aktualne, uchwalone przez 26. Generalną Konferencję Miar, definicje jednostek podstawowych Międzynarodowego Układu Jednostek Miar (SI) – stanowiące podstawową informację dla rozumienia dokonanej nowelizacji SI.

Głównym zamierzeniem niniejszej publikacji jest to, aby stała się pomocą dla osób pracujących w administracji miar i probierczej, a także dla osób korzystających z usług tej administracji. Przyczyniając się w ten sposób do ujednoczenia stosowanej w tych dziedzinach terminologii, ułatwienia wymiany informacji, tłumaczenia dokumentów, opracowań, broszur i innych publikacji oraz redagowania dokumentów. Słowniczek może również posłużyć jako pomoc w kontaktach z obcojęzycznymi partnerami i klientami.

Dlatego proszę o traktowanie zamieszczonego słownictwa jako zbioru otwartego i o zgłaszanie terminów, których Państwa zdaniem brakuje w nim, a które powinny uzupełnić kolejne wydanie, jak również dodatkowych zagadnień, które Państwa zdaniem powinny zostać uwzględnione. Propozycje będzie przyjmowało Biuro Strategii Głównego Urzędu Miar (strategia@gum.gov.pl).

W Słowniczku część haseł została uporządkowana zgodnie ze strukturą organizacyjną GUM, a pozostałe – alfabetycznie. Strony słowniczka są numerowane.

Licząc na miłą współpracę z Państwem zapraszam do lektury.

dr hab. inż. Radosław Wiśniewski

Prezes Głównego Urzędu Miar

PL/EN

1. Komórki organizacyjne GUM, komitety, zespoły

Nazwy komórek organizacyjnych GUM	GUM organizational units names
Urząd	Office
Biuro	Department
Laboratorium	Laboratory
Pracownia	Section
Wydział	Division
Wielosobowe Stanowisko Pracy	Group
Samodzielne Stanowisko Pracy	Position
Zespół	Team
Główny Urząd Miar	Central Office of Measures
Laboratoria	Laboratories
<i>Samodzielne Laboratorium Akustyki, Ultradźwięków i Drgań</i>	<i>Acoustics, Ultrasound and Vibration Laboratory</i>
Pracownia Akustyki	Acoustics Section
Pracownia Drgań	Vibration Section
Wielosobowe Stanowisko Pracy ds. Ultradźwięków i Akustyki Podwodnej	Ultrasound and Underwater Acoustics Group
<i>Samodzielne Laboratorium Czasu i Częstotliwości</i>	<i>Time and Frequency Laboratory</i>
<i>Samodzielne Laboratorium Chemii</i>	<i>Chemistry Laboratory</i>
Pracownia Analizy Gazów	Gas Analysis Section
Pracownia Analiz Elektrochemicznych i Nieorganicznych	Electrochemical and Inorganic Analysis Section
Pracownia Wzorców Fizykochemicznych	Physicochemical Standards Section
<i>Samodzielne Laboratorium Długości</i>	<i>Length Laboratory</i>
Pracownia Długości	Length Section
Pracownia Precyzyjnych Pomiarów Geometrycznych	Precise Geometric Measurements Section
Pracownia Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego	Traffic Safety Section

Nazwy komórek organizacyjnych GUM	GUM organizational units names
Samodzielne Laboratorium Elektryczności i Magnetyzmu	Electricity and Magnetism Laboratory
Pracownia Wzorców Wielkości Elektrycznych	Electrical Quantities Standards Section
Pracownia Wielkości Elektrycznych Małej Częstotliwości	Low Frequency Electrical Quantities Section
Pracownia Pomiarów Elektroenergetycznych	Electrical Power Engineering Measurements Section
Pracownia Mikrofal, Pola Elektromagnetycznego i Kompatybilności Elektromagnetycznej	Microwaves, Electromagnetic Field and Electromagnetic Compatibility Section
Samodzielne Laboratorium Fotometrii i Radiometrii	Photometry and Radiometry Laboratory
Pracownia Wzorców Spektrofotometrycznych	Spectrophotometric Standards Section
Pracownia Wzorców Fotometrycznych i Radiometrycznych	Photometric and Radiometric Standards Section
Wielosobowe Stanowisko Pracy ds. Wzorców Barwy	Colour Standards Group
Samodzielne Laboratorium Masy	Mass Laboratory
Pracownia Masy	Mass Section
Pracownia Siły i Twardości	Force and Hardness Section
Pracownia Ciśnienia	Pressure Section
Samodzielne Laboratorium Promieniowania Jonizującego	Ionizing Radiation Laboratory
Samodzielne Laboratorium Przepływów	Flow Laboratory
Pracownia Przepływu Gazu	Gas Flow Section
Pracownia Przepływu Cieczy i Pomiarów Ciepła	Liquid Flow and Heat Measurements Section
Samodzielne Laboratorium Termometrii	Thermometry Laboratory
Pracownia Temperatury	Temperature Section
Pracownia Wilgotności	Humidity Section
Samodzielne Laboratorium Wsparcia Przemysłu	Industry Support Laboratory
Pracownia Wsparcia Rozwoju Metrologii	Metrology Development Support Section

Nazwy komórek organizacyjnych GUM	GUM organizational units names
Pracownia Wsparcia Technologii Cyfrowych	Digital Technology Development Support Section
Pracownia Wsparcia Nowych Technologii	New Technologies Support Section
Biuro Strategii	Strategy Department
Wydział Strategii i Nauki	Strategy and Scientific Metrology Division
Wydział Informacji i Promocji	Information and Promotion Division
Wydział Spraw Zagranicznych	Foreign Affairs Division
Wydział Prezydialny	Presidential Division
Biuro Certyfikacji	Certification Department
Wydział Metrologii Prawnej	Legal Metrology Division
Wydział Działalności Regulowanej	Regulated Activities Division
Biuro Nadzoru i Kontroli	Supervision and Inspection Department
Wydział Nadzoru	Supervision Division
Wielosobowe Stanowisko Pracy ds. Kontroli	Inspection Group
Biuro Dyrektora Generalnego	General Director Department
Wydział Administracyjny	Administrative Division
Wydział Informatyki	IT Division
Wydział Kadr i Rozwoju Zawodowego	Human Resources and Career Development Division
Wydział Prawno-Organizacyjny	Legal and Organisational Division
Wydział Zamówień Publicznych	Public Procurement Division
Wielosobowe Stanowisko Pracy ds. Bezpieczeństwa	Safety Group
Samodzielne Stanowisko Pracy ds. Kontroli Wewnętrznej	Internal Control Position
Samodzielne Stanowisko Pracy ds. Audytu Wewnętrznego	Audit Position
Biuro Zarządzania Finansami	Finance Management Department
Wydział Koordynacji Projektów	Project Coordination Division
Wydział Księgowości i Finansów	Accounting and Finance Division
Wydział Planowania i Budżetu	Planning and Budget Division

Nazwy komitetów i zespołów	Committees and teams names
Komitety Techniczne (KT)	Technical Committees (TC)
Komitet Techniczny ds. akustyki i drgań	Technical Committee for acoustics and vibration
Komitet Techniczny ds. chemii	Technical Committee for chemistry
Komitet Techniczny ds. czasu i częstotliwości	Technical Committee for time and frequency
Komitet Techniczny ds. długości	Technical Committee for length
Komitet Techniczny ds. elektryczności i magnetyzmu	Technical Committee for electricity and magnetism
Komitet Techniczny ds. fotometrii i radiometrii	Technical Committee for photometry and radiometry
Komitet Techniczny ds. masy	Technical Committee for mass
Komitet Techniczny ds. promieniowania jonizującego	Technical Committee for ionizing radiation
Komitet Techniczny ds. przepływów	Technical Committee for flow
Komitet Techniczny ds. termometrii	Technical Committee for thermometry
Konsultacyjne Zespoły Metrologiczne (KZM)	Consultative Metrology Teams
Konsultacyjny Zespół ds. rozwoju przemysłu województwa świętokrzyskiego	Consultative Team for industrial development of the świętokrzyskie voivodeship
Konsultacyjny Zespół ds. probierstwa	Consultative Team for hallmarking
Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. energii	Consultative Metrology Team for energy
Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. infrastruktury i zastosowań specjalnych	Consultative Metrology Team for infrastructure and special applications
Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. pojazdów o napędzie elektrycznym	Consultative Metrology Team for vehicles with electric drive
Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. regulacji rynku	Consultative Metrology Team for market regulations
Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. środowiska i zmian klimatycznych	Consultative Metrology Team for environment and climate change
Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. technologii i procesów przemysłowych	Consultative Metrology Team for technology and industrial processes
Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. zdrowia i bezpieczeństwa żywności	Consultative Metrology Team for health and food safety

2. Jednostki terenowe

Nazwy komórek terenowych GUM i innych jednostek	GUM regional units and other units names
Jednostka Terenowa Służby Miar	Regional Measurement Service Unit
Jednostki Terenowe	Regional Units
Jednostka akredytująca	Accreditation body
Jednostka oceniająca zgodność	Conformity assessment body
Nadzór Metrologiczny	Metrological Supervision
Nadzór Probierny	Hallmarking Supervision
Nadzór Probierny nad rynkiem	Hallmarking Market Surveillance
Okręgowy Urząd Miar	Regional Office of Measures
Okręgowy Urząd Probierny	Regional Assay Office
Organ Administracyjny ds. Metrologii	Metrological Authority
Wydział Zamiejscowy w [Tczewie] Okręgowego Urzędu Miar w [Gdańsku]	Local Branch in [Tczew] of Regional Office of Measures in [Gdańsk]

3. Funkcje/Stanowiska

Nazwa funkcji/stanowisk	Function/position names
Audytór wewnętrzny	Internal Auditor
Dyrektor biura	Department Director
Dyrektor Generalny Urzędu	General Director
Dyrektor Okręgowego Urzędu Miar w [Krakowie]	Director of the Regional Office of Measures in [Kraków]
Ekspert	Expert
Główny metrolog	Chief Metrologist
Główny specjalista	Chief Specialist
Główny specjalista ds. legislacji	Chief Specialist of Legislation
Inspektor	Inspector
Kierownik laboratorium	Head of Laboratory
Kierownik pracowni	Head of Section
Metrolog	Metrologist
Naczelnik (wydziału)	Head of Division
Portier	Guard
Prezes	President
Radca prawny	Attorney-at-law
Radca prezesa	Counselor of the President
Recepcjonista	Receptionist
Specjalista	Specialist
Starszy inspektor	Senior Inspector
Starszy księgowy	Senior Accountant
Starszy metrolog	Senior Metrologist
Starszy serwisant	Senior Serviceman
Starszy specjalista	Senior Specialist
Starszy technik	Senior Technician
Wiceprezes	Vice-President
Zastępca dyrektora	Deputy Director

4. Organizacje, stowarzyszenia, komitety, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe, dokumenty

Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe	Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names
BIPM Międzynarodowe Biuro Miar	BIPM International Bureau of Weights and Measures <i>Bureau International des Poids et Mesures (FR)</i>
CCAUV Komitet Doradczy ds. Akustyki, Ultradźwięków i Drgań	CCAUV Consultative Committee for Acoustics, Ultrasound and Vibration <i>Comité consultatif de l'acoustique, des ultrasons et des vibrations (FR)</i>
CCEM Komitet Doradczy ds. Elektryczności i Magnetyzmu	CCEM Consultative Committee for Electricity and Magnetism <i>Comité consultatif d'électricité et magnétisme (FR)</i>
CCL Komitet Doradczy ds. Długości	CCL Consultative Committee for Length <i>Comité consultatif des longueurs (FR)</i>
CCM Komitet Doradczy ds. Masy i Wielkości Powiązanych	CCM Consultative Committee for Mass and Related Quantities <i>Comité consultatif pour la masse et les grandeurs apparentées (FR)</i>
CCPR Komitet Doradczy ds. Fotometrii i Radiometrii	CCPR Consultative Committee for Photometry and Radiometry <i>Comité consultatif de photométrie et radiométrie (FR)</i>
CCQM Komitet Doradczy ds. Ilości Substancji – Metrologia w Chemii i Biologii	CCQM Consultative Committee for Amount of Substance – Metrology in Chemistry and Biology <i>Comité Consultatif pour la Quantité de Matière: Métrologie en Chimie et Biologie (FR)</i>
CCRI Komitet Doradczy ds. Promieniowania Jonizującego	CCRI Consultative Committee for Ionizing Radiation <i>Comité consultatif des rayonnements ionisants (FR)</i>
CCT Komitet Doradczy ds. Termometrii	CCT Consultative Committee for Thermometry <i>Comité consultatif de thermométrie (FR)</i>
CCTF Komitet Doradczy ds. Czasu i Częstotliwości	CCTF Consultative Committee for Time and Frequency <i>Comité consultatif du temps et des fréquences (FR)</i>

Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe	Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names
CCU Komitet Doradczy ds. Jednostek Miar	CCU Consultative Committee for Units <i>Comité consultatif des unités (FR)</i>
CGPM Generalna Konferencja Miar	CGPM General Conference on Weights and Measures <i>Conférence Générale des Poids et Mesures (FR)</i>
CIPM Międzynarodowy Komitet Miar	CIPM International Committee for Weights and Measures <i>Comité International des Poids et Mesures (FR)</i>
CIPM MRA Porozumienie o wzajemnym uznawaniu państwowych wzorców pomiarowych oraz świadectw wzorcowania i pomiarów wydawanych przez krajowe instytucje metrologiczne	CIPM MRA Mutual recognition of national measurement standards and of calibration and measurement certificates issued by national metrology institutes MRA – Mutual Recognition Arrangement
CODATA Komitet Danych dla Nauki i Techniki	CODATA Committee on Data for Science and Technology
DI Instytucja Desygnowana	DI Designated Institute
EMN Europejska Sieć Metrologiczna	EMN European Metrology Network
EMPIR Europejski Program na rzecz Innowacji i Badań w dziedzinie Metrologii	EMPIR European Metrology Programme for Innovation and Research
EMRP Europejski Program Badawczo-Rozwojowy w dziedzinie Metrologii	EMRP European Metrology Research Programme
EURAMET Europejskie Stowarzyszenie Krajowych Instytucji Metrologicznych	EURAMET European Association of National Metrology Institutes
Komitety Techniczne EURAMET	EURAMET Technical Committees
Komitet Techniczny ds. Akustyki, Ultradźwięków i Drgań (TC-AUV)	Technical Committee for Acoustics, Ultrasound and Vibration (TC-AUV)
Komitet Techniczny ds. Elektryczności i Magnetyzmu (TC-EM)	Technical Committee for Electricity and Magnetism (TC-EM)
Komitet Techniczny ds. Przepływów (TC-Flow)	Technical Committee for Flow (TC-Flow)
Komitet Techniczny ds. Metrologii Interdyscyplinarnej (TC-IM)	Technical Committee for Interdisciplinary Metrology (TC-IM)
Komitet Techniczny ds. Promieniowania Jonizującego (TC-IR)	Technical Committee for Ionising Radiation (TC-IR)

Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe	Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names
Komitet Techniczny ds. Długości (TC-L)	Technical Committee for Length (TC-L)
Komitet Techniczny ds. Masy i Wielkości Powiązanych (TC-M)	Technical Committee for Mass and Related Quantities (TC-M)
Komitet Techniczny ds. Metrologii w Chemii (TC-MC)	Technical Committee for Metrology in Chemistry (TC-MC)
Komitet Techniczny ds. Fotometrii i Radiometrii (TC-PR)	Technical Committee for Photometry and Radiometry (TC-PR)
Komitet Techniczny ds. Jakości (TC-Q)	Technical Committee for Quality (TC-Q)
Komitet Techniczny ds. Termometrii (TC-T)	Technical Committee for Thermometry (TC-T)
Komitet Techniczny ds. Czasu i Częstotliwości (TC-TF)	Technical Committee for Time and Frequency (TC-TF)
GV4 Grupa Wyszehradzka Urzędów Probierczych	GV4 Visegrad Group of Assay Offices
IAAO Międzynarodowe Stowarzyszenie Urzędów Probierczych	IAAO International Association of Assay Offices
IEC Międzynarodowa Komisja Elektrotechniczna	IEC International Electrotechnical Commission
ILAC Międzynarodowa Współpraca w Akredytacji Laboratoriów	ILAC International Laboratory Accreditation Cooperation
ISO Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna	ISO International Organization for Standardization
REMCO Komitet ds. Materiałów Odniesienia	REMCO Committee on Reference Materials
JCGM Wspólny Komitet ds. Przewodników w Metrologii	JCGM Joint Committee for Guides in Metrology
KCDB Baza danych BIPM	KCDB Key Comparison Database BIPM
Konwencja Metryczna	Metre Convention <i>Convention du Mètre (FR)</i>
Konwencja o kontroli i cechowaniu wyrobów z metali szlachetnych (Konwencja Wiedeńska, Konwencja Probiercza)	Convention on the control of articles of precious metals (Vienna Convention, Hallmarking Convention)
Krajowy system miar	National measurement system
NMI Krajowa Instytucja Metrologiczna	NMI National Metrology Institute

Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe	Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names
OIML Międzynarodowa Organizacja Metrologii Prawnej	OIML International Organization of Legal Metrology <i>Organisation Internationale de Métrologie Légale (FR)</i>
Rezolucje Generalnej Konferencji	Resolution of General Conference
WELMEC Europejska Współpraca w Dziedzinie Metrologii Prawnej	WELMEC European Cooperation in Legal Metrology (former Western European Cooperation in Legal Metrology)
Światowy system miar	World-wide measurement system
VIM Międzynarodowy Słownik Metrologii – Pojęcia podstawowe i terminy z nimi związane	VIM International Vocabulary of Metrology – Basic and general concepts and associated terms <i>Vocabulaire international de métrologie (FR)</i>
VIML Międzynarodowy Słownik Terminów Metrologii Prawnej	VIML International Vocabulary of Terms in Legal Metrology <i>Vocabulaire international des termes de métrologie légale (FR)</i>
Zalecenia OIML	Recommendations OIML

5. Wybrane podstawowe terminy metrologiczne

Terminy metrologiczne	Metrological terms
Błąd pomiaru	Measurement error
Dokładność pomiaru	Measurement accuracy
CMC zdolności w zakresie wzorcowania i pomiarów	CMC Calibration and Measurement Capabilities
Częstotliwość cezowa $\Delta\nu_{Cs}$	Caesium frequency $\Delta\nu_{Cs}$
Ewaluacja typu	Type evaluation
Indywiduum elementarne	Elementary entity
Jednostka miary	Unit of measurement; Measurement unit
Jednostka pochodna	Derived unit
Jednostka podstawowa	Base unit
Legalizacja pierwotna/ponowna	Initial/Subsequent verification
Legalizacja przyrządu pomiarowego	Verification of a measuring instrument
Matrycowy materiał odniesienia	Matrix Reference Material
Metrologia prawna	Legal metrology
Międzynarodowy Układ Jednostek Miar (SI)	International System of Units SI
Niepewność pomiaru	Measurement uncertainty
“mise en pratique” – praktyczna metoda realizacji definicji jednostek miar SI	“mise en pratique” – practical method of realization of the definitions of the SI units
Ocena zgodności	Conformity assessment
Odtwarzalność pomiaru	Measurement reproducibility
Pomiar	Measurement
Poprawność pomiaru	Measurement trueness
Porównanie kluczowe	Key Comparison
Porównanie uzupełniające	Supplementary Comparison
Powtarzalność pomiaru	Measurement repeatability
Prawna kontrola metrologiczna	Legal metrological control
Prawo metrologiczne	Law on metrology
Precyzja pomiaru	Measurement precision

Terminy metrologiczne	Metrological terms
Przekazywanie (rozpowszechnianie) jednostek miar	Dissemination of measurement units
Przyrząd pomiarowy	Measuring instrument
Spójność pomiarowa	Measurement traceability
Stała podstawowa	Fundamental constant
Stanowisko pomiarowe	Measuring stand
Stała Avogadra	Avogadro constant
Liczba Avogadra	Avogadro number
Świadectwo legalizacji	Verification certificate
Świadectwo zatwierdzenia typu	Type approval certificate
Transfer wiedzy	Knowledge transfer
Układ pomiarowy	Measuring system
Uznanie zatwierdzenia typu	Recognition of type approval
Wartość wielkości	Quantity value
Weryfikacja	Verification
Wielkość	Quantity
Wskazanie	Indication
Wycofanie zatwierdzenia typu	Withdrawal of a type approval
Wynik pomiaru	Measurement result
Wzorcowanie	Calibration
Wzorzec państwowy	National measurement standard
Wzorzec pomiarowy pierwotny/wtórny	Primary/Secondary measurement standard
Zatwierdzenie typu (z ograniczonym skutkiem)	Type approval (with limited effect)

6. Wybrane podstawowe terminy probiercze

Terminy probiercze	Assay terms
Badanie na kamieniu probierczym	Touchstone testing
Badanie probiercze	Assaying (testing)
Bizuteria	Jewellery/ Jewelry/Bijouterie
Cecha probiercza	Hallmark
Cechowanie – Oznaczanie cechą probierczą	Hallmarking
Cechowanie metodą laserową	Laser hallmarking
Cechy Urzędów Probierczych	Assay Office Marks/Marks of the Authorized Assay Offices
Cięcie	Cutting
Ekspertyza probiercza	Hallmarking expertise
Fałszywa cecha/Fałszywy znak probierczy	False hallmark/False mark/Fake mark/Counterfeit mark
Grawerować	Engrave
Iglice probiercze	Touchstone needles
Jednorodność stopu	Homogeneity of alloy
Kamienie szlachetne	Gems/Gemstones/Precious stones
Klejnoty	Jewels
Kontrola probiercza	Hallmarking inspections
Liczba określająca próbę (np. „925” „585”)	Fineness mark
Lutować/Lutowie	Solder
Metoda badawcza	Testing method
Metoda grawimetryczna	Gravimetric method
Metody kupelacyjna (analityczne badanie stopów złota)	Cupellation method/Fire assay (analytical testing of gold alloys)
Metoda (objętościowa) potencjometryczna (analityczne badanie stopów srebra)	Potentiometric (volumetric) method (analytical testing of silver alloys)
Miareczkowanie	Titration
Odlewać/Odlew	Cast

Terminy probiercze	Assay terms
Optyczna spektrometria emisyjna ze wzbudzeniem w plazmie indukcyjnie sprzężonej (ICP-OES) (analityczne badanie stopów platyny i palladu)	Inductively Coupled Plasma Optical Emission Spectrometry (analytical testing of platinum and palladium alloys)
Oryginalna cecha probiercza	Genuine hallmark
Pobieranie prób	Sampling
Polerować	Polish
Powłoka	Coating
Prawo probiercze	Hallmarking law
Probierz/ Probiercza/ Osoba wykonująca czynności probiercze	Assayer
Rejestr znaków imiennych	Register of responsibility marks
Skrobanie	Scraping
Spektrometria fluorescencji rentgenowskiej (XRF)	X-ray fluorescence spectrometry (XRF)
Standardy prób/Obowiązujące próby	Standards of fineness
Stop	Alloy
Topić/ Stapiać	Melt
Ustawa probiercza	Hallmarking Act
Wspólna cecha kontroli (CCM)	Common Control Mark (CCM)
Wyroby z metali nieszlachetnych	Base materials articles
Wyroby z metali szlachetnych	Articles of precious metals/Precious metal goods/Precious metal wares
Złotnik/ Jubiler/ Wytwórca wyrobów z metali szlachetnych	Goldsmith/Silversmith/Jeweler
Znaczniki probiercze/Narzędzia do umieszczania cech probierczych	Punches/Stamps
Znaki imienne producentów lub podmiotów odpowiedzialnych za próby i jakość wyrobu	Responsibility marks/Sponsor's marks/ Mark of producer

7. Definicje jednostek podstawowych SI

Definicje jednostek podstawowych SI	Definitions of SI base units
<p>Sekunda, symbol⁽¹⁾ s, jest to jednostka SI czasu. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej częstotliwości cezowej $\Delta\nu_{\text{Cs}}$, to jest częstotliwości nadsubtelnego przejścia w atomie cezu 133 w niezaburzonem stanie podstawowym, wynoszącej 9 192 631 770, wyrażonej w jednostce Hz, która jest równa s^{-1}</p>	<p>The second, symbol s, is the SI unit of time. It is defined by taking the fixed numerical value of the caesium frequency $\Delta\nu_{\text{Cs}}$, the unperturbed ground-state hyperfine transition frequency of the caesium 133 atom, to be 9 192 631 770 when expressed in the unit Hz, which is equal to s^{-1}</p>
<p>Metr, symbol m, jest to jednostka SI długości. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej prędkości światła w próżni c, wynoszącej 299 792 458, wyrażonej w jednostce m s^{-1}, przy czym sekunda zdefiniowana jest za pomocą częstotliwości cezowej $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>	<p>The metre, symbol m, is the SI unit of length. It is defined by taking the fixed numerical value of the speed of light in vacuum c to be 299 792 458 when expressed in the unit m s^{-1}, where the second is defined in terms of the caesium frequency $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>
<p>Kilogram, symbol kg, jest to jednostka SI masy. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej stałej Plancka h, wynoszącej $6,626\,070\,15 \times 10^{-34}$, wyrażonej w jednostce J s, która jest równa $\text{kg m}^2 \text{s}^{-1}$, przy czym metr i sekunda zdefiniowane są za pomocą c i $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>	<p>The kilogram, symbol kg, is the SI unit of mass. It is defined by taking the fixed numerical value of the Planck constant h to be $6,626\,070\,15 \times 10^{-34}$ when expressed in the unit J s, which is equal to $\text{kg m}^2 \text{s}^{-1}$, where the metre and the second are defined in terms of c and $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>
<p>Amper, symbol A, jest to jednostka SI prądu elektrycznego. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej ładunku elementarnego e, wynoszącej $1,602\,176\,634 \times 10^{-19}$, wyrażonej w jednostce C, która jest równa A s, przy czym sekunda zdefiniowana jest za pomocą $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>	<p>The ampere, symbol A, is the SI unit of electric current. It is defined by taking the fixed numerical value of the elementary charge e to be $1,602\,176\,634 \times 10^{-19}$ when expressed in the unit C, which is equal to A s, where the second is defined in terms of $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>

Definicje jednostek podstawowych SI	Definitions of SI base units
<p>Kelwin, symbol K, jest to jednostka SI temperatury termodynamicznej. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej stałej Boltzmana k, wynoszącej $1,380\,649 \times 10^{-23}$, wyrażonej w jednostce J K^{-1}, która jest równa $\text{kg m}^2 \text{s}^{-2} \text{K}^{-1}$, przy czym kilogram, metr i sekunda zdefiniowane są za pomocą h, c i $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>	<p>The kelvin, symbol K, is the SI unit of thermodynamic temperature. It is defined by taking the fixed numerical value of the Boltzmann constant k to be $1,380\,649 \times 10^{-23}$ when expressed in the unit J K^{-1}, which is equal to $\text{kg m}^2 \text{s}^{-2} \text{K}^{-1}$, where the kilogram, metre and second are defined in terms of h, c and $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>
<p>Mol, symbol mol, jest to jednostka SI ilości substancji. Jeden mol zawiera dokładnie $6,022\,140\,76 \times 10^{23}$ obiektów elementarnych. Liczba ta jest ustaloną wartością liczbową stałej Avogadra N_{A} wyrażonej w jednostce mol^{-1} i zwana jest liczbą Avogadra.</p> <p>Ilość substancji, symbol n, układu jest miarą liczby obiektów elementarnych danego rodzaju. Obiektem elementarnym może być atom, cząsteczka, jon, elektron, każda inna cząstka lub danego rodzaju grupa cząstek.</p>	<p>The mole, symbol mol, is the SI unit of amount of substance. One mole contains exactly $6,022\,140\,76 \times 10^{23}$ elementary entities. This number is the fixed numerical value of the Avogadro constant N_{A}, when expressed in the unit mol^{-1} and is called the Avogadro number.</p> <p>The amount of substance, symbol n, of a system is a measure of the number of specified elementary entities. An elementary entity may be an atom, a molecule, an ion, an electron, any other particle or a specified group of particles.</p>
<p>Kandela, symbol cd, jest to jednostka SI światłości w określonym kierunku. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej skuteczności świetlnej monochromatycznego promieniowania o częstotliwości $540 \times 10^{12} \text{ Hz}$, K_{cd}, wynoszącej 683, wyrażonej w jednostce lm W^{-1}, która jest równa cd sr W^{-1} lub $\text{cd sr kg}^{-1} \text{ m}^{-2} \text{ s}^3$, przy czym kilogram, metr i sekunda są zdefiniowane za pomocą h, c i $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>	<p>The candela, symbol cd, is the SI unit of luminous intensity in a given direction. It is defined by taking the fixed numerical value of the luminous efficacy of monochromatic radiation of frequency $540 \times 10^{12} \text{ Hz}$, K_{cd}, to be 683 when expressed in the unit lm W^{-1}, which is equal to cd sr W^{-1}, or $\text{cd sr kg}^{-1} \text{ m}^{-2} \text{ s}^3$, where the kilogram, metre and second are defined in terms of h, c and $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>

(*) W definicjach jednostek podstawowych użyto zgodnie z tłumaczeniem 9. wydania Broszury SI terminu „symbol”, jednakże w treści nadal obowiązujących aktów prawnych, np. Ustawy z dnia 11 maja 2001 r. – Prawo o miarach (Dz. U. z 2020 r. poz. 140, 285 i 568) oraz Rozporządzenia RM z dnia 30 listopada 2006 r. w sprawie legalnych jednostek miar, jest stosowany w tym samym znaczeniu termin „oznaczenie”.

EN/PL

1. GUM organisational units, committees, teams

GUM organizational units names	Nazwy komórek organizacyjnych GUM
Office	Urząd
Department	Biuro
Laboratory	Laboratorium
Section	Pracownia
Division	Wydział
Group	Wielosobowe Stanowisko Pracy
Position	Samodzielne Stanowisko Pracy
Team	Zespół
Central Office of Measures	Główny Urząd Miar
Laboratories	Laboratoria
<i>Acoustics, Ultrasound and Vibration Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Akustyki, Ultradźwięków i Drgań</i>
Acoustics Section	Pracownia Akustyki
Vibration Section	Pracownia Drgań
Ultrasound and Underwater Acoustics Group	Wielosobowe Stanowisko Pracy ds. Ultradźwięków i Akustyki Podwodnej
<i>Time and Frequency Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Czasu i Częstotliwości</i>
<i>Chemistry Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Chemii</i>
Gas Analysis Section	Pracownia Analizy Gazów
Electrochemical and Inorganic Analysis Section	Pracownia Analiz Elektrochemicznych i Nieorganicznych
Physicochemical Standards Section	Pracownia Wzorców Fizykochemicznych
<i>Length Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Długości</i>
Length Section	Pracownia Długości
Precise Geometric Measurements Section	Pracownia Precyzyjnych Pomiarów Geometrycznych
Traffic Safety Section	Pracownia Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego

GUM organizational units names	Nazwy komórek organizacyjnych GUM
<i>Electricity and Magnetism Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Elektryczności i Magnetyzmu</i>
Electrical Quantities Standards Section	Pracownia Wzorców Wielkości Elektrycznych
Low Frequency Electrical Quantities Section	Pracownia Wielkości Elektrycznych Małej Częstotliwości
Electrical Power Engineering Measurements Section	Pracownia Pomiarów Elektroenergetycznych
Microwaves, Electromagnetic Field and Electromagnetic Compatibility Section	Pracownia Mikrofal, Pola Elektromagnetycznego i Kompatybilności Elektromagnetycznej
<i>Photometry and Radiometry Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Fotometrii i Radiometrii</i>
Spectrophotometric Standards Section	Pracownia Wzorców Spektrofotometrycznych
Photometric and Radiometric Standards Section	Pracownia Wzorców Fotometrycznych i Radiometrycznych
Colour Standards Group	Wielosobowe Stanowisko Pracy ds. Wzorców Barwy
<i>Mass Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Masy</i>
Mass Section	Pracownia Masy
Force and Hardness Section	Pracownia Siły i Twardości
Pressure Section	Pracownia Ciśnienia
<i>Ionizing Radiation Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Promieniowania Jonizującego</i>
<i>Flow Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Przepływów</i>
Gas Flow Section	Pracownia Przepływu Gazu
Liquid Flow and Heat Measurements Section	Pracownia Przepływu Cieczy i Pomiarów Ciepła
<i>Thermometry Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Termometrii</i>
Temperature Section	Pracownia Temperatury
Humidity Section	Pracownia Wilgotności
<i>Industry Support Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Wsparcia Przemysłu</i>
Metrology Development Support Section	Pracownia Wsparcia Rozwoju Metrologii

GUM organizational units names	Nazwy komórek organizacyjnych GUM
Digital Technology Development Support Section	Pracownia Wsparcia Technologii Cyfrowych
New Technologies Support Section	Pracownia Wsparcia Nowych Technologii
Strategy Department	Biuro Strategii
Strategy and Scientific Metrology Division	Wydział Strategii i Nauki
Information and Promotion Division	Wydział Informacji i Promocji
Foreign Affairs Division	Wydział Spraw Zagranicznych
Presidential Division	Wydział Prezydialny
Certification Department	Biuro Certyfikacji
Legal Metrology Division	Wydział Metrologii Prawnej
Regulated Activities Division	Wydział Działalności Regulowanej
Supervision and Inspection Department	Biuro Nadzoru i Kontroli
Supervision Division	Wydział Nadzoru
Inspection Group	Wielosobowe Stanowisko Pracy ds. Kontroli
Department of General Director	Biuro Dyrektora Generalnego
Administrative Division	Wydział Administracyjny
IT Division	Wydział Informatyki
Human Resources and Career Development Division	Wydział Kadr i Rozwoju Zawodowego
Legal and Organisational Division	Wydział Prawno-Organizacyjny
Public Procurement Division	Wydział Zamówień Publicznych
Safety Group	Wielosobowe Stanowisko Pracy ds. Bezpieczeństwa
Internal Control Position	Samodzielne Stanowisko Pracy ds. Kontroli Wewnętrznej
Audit Position	Samodzielne Stanowisko Pracy ds. Audytu Wewnętrznego
Finance Management Department	Biuro Zarządzania Finansami
Project Coordination Division	Wydział Koordynacji Projektów
Accounting and Finance Division	Wydział Księgowości i Finansów
Planning and Budget Division	Wydział Planowania i Budżetu

Commisses and teams names	Nazwy komitetów i zespołów
Consultative Metrology Teams	Konsultacyjne Zespoły Metrologiczne (KZM)
Consultative Metrology Team for energy	Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. energii
Consultative Metrology Team for environment and climate change	Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. środowiska i zmian klimatycznych
Consultative Metrology Team for health and food safety	Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. zdrowia i bezpieczeństwa żywności
Consultative Metrology Team for infrastructure and special applications	Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. infrastruktury i zastosowań specjalnych
Consultative Metrology Team for market regulations	Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. regulacji rynku
Consultative Metrology Team for technology and industrial processes	Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. technologii i procesów przemysłowych
Consultative Metrology Team for vehicles with electric drive	Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. pojazdów o napędzie elektrycznym
Consultative Team for hallmarking	Konsultacyjny Zespół ds. probierstwa
Consultative Team for industrial development of the świętokrzyskie voivodeship	Konsultacyjny Zespół ds. rozwoju przemysłu województwa świętokrzyskiego
Technical Committees (TC)	Komitety Techniczne (KT)
Technical Committee for acoustics and vibration	Komitet Techniczny ds. akustyki i drgań
Technical Committee for chemistry	Komitet Techniczny ds. chemii
Technical Committee for electricity and magnetism	Komitet Techniczny ds. elektryczności i magnetyzmu
Technical Committee for flow	Komitet Techniczny ds. przepływów
Technical Committee for ionizing radiation	Komitet Techniczny ds. promieniowania jonizującego
Technical Committee for length	Komitet Techniczny ds. długości
Technical Committee for mass	Komitet Techniczny ds. masy
Technical Committee for photometry and radiometry	Komitet Techniczny ds. fotometrii i radiometrii
Technical Committee for thermometry	Komitet Techniczny ds. termometrii
Technical Committee for time and frequency	Komitet Techniczny ds. czasu i częstotliwości

2. GUM regional units

GUM regional units and other units names	Nazwy jednostek terenowych GUM i innych jednostek
Accreditation body	Jednostka akredytująca
Conformity assessment body	Jednostka oceniająca zgodność
Hallmarking Market Surveillance	Nadzór Probierczy nad rynkiem
Hallmarking Supervision	Nadzór Probierczy
Local Branch in [Tczew] of Regional Office of Measures in [Gdańsk]	Wydział Zamiejscowy w [Tczewie] Okręgowego Urzędu Miar w [Gdańsku]
Metrological Authority	Organ Administracyjny ds. Metrologii
Metrological Supervision	Nadzór Metrologiczny
Regional Assay Office	Okręgowy Urząd Probierczy
Regional Measurement Service Unit	Jednostka Terenowa Służby Miar
Regional Office of Measures	Okręgowy Urząd Miar
Regional Units	Jednostki Terenowe

3. Function/Position

Function/position names	Nazwy funkcji/ stanowisk
Attorney-at-law	Radca prawny
Chief Metrologist	Główny metrolog
Chief Specialist	Główny specjalista
Chief Specialist of Legislation	Główny specjalista ds. legislacji
Counselor of the President	Radca prezesa
Department Director	Dyrektor biura
Deputy Director	Zastępca dyrektora
Director of the Regional Office of Measures in [Kraków]	Dyrektor Okręgowego Urzędu Miar w [Krakowie]
Expert	Ekspert
General Director	Dyrektor Generalny Urzędu
Guard	Portier
Head of Division	Naczelnik (wydziału)
Head of Laboratory	Kierownik laboratorium
Head of Section	Kierownik pracowni
Inspector	Inspektor
Internal Auditor	Audytor wewnętrzny
Metrologist	Metrolog
President	Prezes
Receptionist	Recepcjonista
Senior Accountant	Starszy księgowy
Senior Inspector	Starszy inspektor
Senior Metrologist	Starszy metrolog
Senior Serviceman	Starszy serwisant
Senior Specialist	Starszy specjalista
Senior Technician	Starszy technik
Specialist	Specjalista
Vice-President	Wiceprezes

4. Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements

Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names	Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe
BIPM International Bureau of Weights and Measures <i>Bureau International des Poids et Mesures (FR)</i>	BIPM Międzynarodowe Biuro Miar
CCAUV Consultative Committee for Acoustics, Ultrasound and Vibration <i>Comité consultatif de l'acoustique, des ultrasons et des vibrations (FR)</i>	CCAUV Komitet Doradczy ds. Akustyki, Ultradźwięków i Drgań
CCEM Consultative Committee for Electricity and Magnetism <i>Comité consultatif d'électricité et magnétisme (FR)</i>	CCEM Komitet Doradczy ds. Elektryczności i Magnetyzmu
CCL Consultative Committee for Length <i>Comité consultatif des longueurs (FR)</i>	CCL Komitet Doradczy ds. Długości
CCM Consultative Committee for Mass and Related Quantities <i>Comité consultatif pour la masse et les grandeurs apparentées (FR)</i>	CCM Komitet Doradczy ds. Masy i Wielkości Powiązanych
CCPR Consultative Committee for Photometry and Radiometry <i>Comité consultatif de photométrie et radiométrie (FR)</i>	CCPR Komitet Doradczy ds. Fotometrii i Radiometrii
CCQM Consultative Committee for Amount of Substance – Metrology in Chemistry and Biology <i>Comité Consultatif pour la Quantité de Matière: Métrologie en Chimie et Biologie (FR)</i>	CCQM Komitet Doradczy ds. Ilości Substancji – Metrologia w Chemii i Biologii
CCRI Consultative Committee for Ionizing Radiation <i>Comité consultatif des rayonnements ionisants (FR)</i>	CCRI Komitet Doradczy ds. Promieniowania Jonizującego
CCT Consultative Committee for Thermometry <i>Comité consultatif de thermométrie (FR)</i>	CCT Komitet Doradczy ds. Termometrii
CCTF Consultative Committee for Time and Frequency <i>Comité consultatif du temps et des fréquences (FR)</i>	CCTF Komitet Doradczy ds. Czasu i Częstotliwości

Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names	Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe
CCU Consultative Committee for Units <i>Comité consultatif des unités (FR)</i>	CCU Komitet Doradczy ds. Jednostek Miar
CGPM General Conference on Weights and Measures <i>Conférence Générale des Poids et Mesures (FR)</i>	CGPM Generalna Konferencja Miar
CIPM International Committee for Weights and Measures <i>Comité International des Poids et Mesures (FR)</i>	CIPM Międzynarodowy Komitet Miar
CIPM MRA Mutual recognition of national measurement standards and of calibration and measurement certificates issued by national metrology institutes	CIPM MRA Porozumienie o wzajemnym uznawaniu państwowych wzorców pomiarowych oraz świadectw wzorcowania i pomiarów wydawanych przez krajowe instytucje metrologiczne
CODATA Committee on Data for Science and Technology	CODATA Komitet Danych dla Nauki i Techniki
Convention on the control of articles of precious metals (Vienna Convention, Hallmarking Convention)	Konwencja o kontroli i cechowaniu wyrobów z metali szlachetnych (Konwencja Wiedeńska, Konwencja Probieczna)
DI Designated Institute	DI Instytucja Desygnowana
EMN European Metrology Network	EMN Europejska Sieć Metrologiczna
EMPIR European Metrology Programme for Innovation and Research	EMPIR Europejski Program na rzecz Innowacji i Badań w dziedzinie Metrologii
EMRP European Metrology Research Programme	EMRP Europejski Program Badawczo-Rozwojowy w dziedzinie Metrologii
EURAMET European Association of National Metrology Institutes	EURAMET Europejskie Stowarzyszenie Krajowych Instytucji Metrologicznych
EURAMET Technical Committees	Komitety Techniczne EURAMET
Technical Committee for Acoustics, Ultrasound and Vibration (TC-AUV)	Komitet Techniczny ds. Akustyki, Ultradźwięków i Drgań (TC-AUV)
Technical Committee for Electricity and Magnetism (TC-EM)	Komitet Techniczny ds. Elektryczności i Magnetyzmu (TC-EM)
Technical Committee for Flow (TC-Flow)	Komitet Techniczny ds. Przepływów (TC-Flow)

Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names	Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe
Technical Committee for Interdisciplinary Metrology (TC-IM)	Komitet Techniczny ds. Metrologii Interdyscyplinarnej (TC-IM)
Technical Committee for Ionising Radiation (TC-IR)	Komitet Techniczny ds. Promieniowania Jonizującego (TC-IR)
Technical Committee for Length (TC-L)	Komitet Techniczny ds. Długości (TC-L)
Technical Committee for Mass and Related Quantities (TC-M)	Komitet Techniczny ds. Masy i Wielkości Powiązanych (TC-M)
Technical Committee for Metrology in Chemistry (TC-MC)	Komitet Techniczny ds. Metrologii w Chemii (TC-MC)
Technical Committee for Photometry and Radiometry (TC-PR)	Komitet Techniczny ds. Fotometrii i Radiometrii (TC-PR)
Technical Committee for Quality (TC-Q)	Komitet Techniczny ds. Jakości (TC-Q)
Technical Committee for Thermometry (TC-T)	Komitet Techniczny ds. Termometrii (TC-T)
Technical Committee for Time and Frequency (TC-TF)	Komitet Techniczny ds. Czasu i Częstotliwości (TC-TF)
GV4 Visegrad Group of Assay Offices	GV4 Grupa Wyszehradzka Urzędów Probierczych
IAAO International Association of Assay Offices	IAAO Międzynarodowe Stowarzyszenie Urzędów Probierczych
IEC International Electrotechnical Commission	IEC Międzynarodowa Komisja Elektrotechniczna
ILAC International Laboratory Accreditation Cooperation	ILAC Międzynarodowa Współpraca w Akredytacji Laboratoriów
ISO International Organization for Standardization	ISO Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna
REMCO Committee on Reference Materials	REMCO Komitet ds. Materiałów Odniesienia
JCGM Joint Committee for Guides in Metrology	JCGM Wspólny Komitet ds. Przewodników w Metrologii
KCDB Key Comparison Database BIPM	KCDB Baza danych BIPM
Metre Convention <i>Convention du Mètre (FR)</i>	Konwencja Metryczna
National measurement system	Krajowy system miar

Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names	Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe
NMI National Metrology Institute	NMI Krajowa Instytucja Metrologiczna
OIML International Organization of Legal Metrology <i>Organisation Internationale de Métrologie Légale (FR)</i>	OIML Międzynarodowa Organizacja Metrologii Prawnej
Recommendations OIML	Zalecenia OIML
Resolution of General Conference	Rezolucje Generalnej Konferencji
VIM International Vocabulary of Metrology – Basic and general concepts and associated terms <i>Vocabulaire international de métrologie (FR)</i>	VIM Międzynarodowy Słownik Metrologii – Pojęcia podstawowe i terminy z nimi związane
VIML International Vocabulary of Terms in Legal Metrology <i>Vocabulaire international des termes de métrologie légale (FR)</i>	VIML Międzynarodowy Słownik Terminów Metrologii Prawnej
WELMEC European Cooperation in Legal Metrology (former Western European Cooperation in Legal Metrology)	WELMEC Europejska Współpraca w Dziedzinie Metrologii Prawnej
World-wide measurement system	Światowy system miar

5. Selected basic metrological terms

Metrological terms	Terminy metrologiczne
Avogadro constant	Stała Avogadra
Avogadro number	Liczba Avogadra
Base unit	Jednostka podstawowa
Caesium frequency $\Delta\nu_{Cs}$	Częstotliwość cezowa $\Delta\nu_{Cs}$
Calibration	Wzorcowanie
CMC Calibration and Measurement Capabilities	CMC Zdolności w zakresie wzorcowania i pomiarów
Conformity assessment	Ocena zgodności
Derived unit	Jednostka pochodna
Dissemination of measurement units	Przekazywanie (rozpowszechnianie) jednostek miar
Elementary entity	Indywidualność elementarna
Fundamental constant	Stała podstawowa
Indication	Wskazanie
Initial/Subsequent verification	Legalizacja pierwotna/ponowna
International System of Units SI	Międzynarodowy Układ Jednostek Miar (SI)
Key Comparison	Porównanie kluczowe
Knowledge transfer	Transfer wiedzy
Law on metrology	Prawo metrologiczne
Legal metrological control	Prawna kontrola metrologiczna
Legal metrology	Metrologia prawna
Matrix Reference Material	Matrycowy materiał odniesienia
Measurement	Pomiar
Measurement accuracy	Dokładność pomiaru
Measurement error	Błąd pomiaru
Measurement precision	Precyzja pomiaru
Measurement repeatability	Powtarzalność pomiaru
Measurement reproducibility	Odtwarzalność pomiaru
Measurement result	Wynik pomiaru

Metrological terms	Terminy metrologiczne
Measurement traceability	Spójność pomiarowa
Measurement trueness	Poprawność pomiaru
Measurement uncertainty	Niepewność pomiaru
Measuring instrument	Przyrząd pomiarowy
Measuring stand	Stanowisko pomiarowe
Measuring system	Układ pomiarowy
“mise en pratique” – practical method of realization of the definitions of the SI units	“mise en pratique” – praktyczna metoda realizacji definicji jednostek miar SI
National measurement standard	Wzorzec państwowy
Primary/Secondary measurement standard	Wzorzec pomiarowy pierwotny/wtórny
Quantity	Wielkość
Quantity value	Wartość wielkości
Recognition of type approval	Uznanie zatwierdzenia typu
Supplementary Comparison	Porównanie uzupełniające
Type approval certificate	Świadectwo zatwierdzenia typu
Type approval (with limited effect)	Zatwierdzenie typu (z ograniczonym skutkiem)
Type evaluation	Ewaluacja typu
Unit of measurement; Measurement unit	Jednostka miary
Verification	Weryfikacja
Verification certificate	Świadectwo legalizacji
Verification of a measuring instrument	Legalizacja przyrządu pomiarowego
Withdrawal of a type approval	Wycofanie zatwierdzenia typu

6. Selected basic assay terms

Assay terms	Terminy probiercze
Alloy	Stop
Articles of precious metals/Precious metal goods/Precious metal wares	Wyroby z metali szlachetnych
Assay Office Marks/Marks of the Authorized Assay Offices	Cechy Urzędów Probierczych
Assayer	Probierz/Probierca/Osoba wykonująca czynności probiercze
Assaying (testing)	Badanie probiercze
Base materials articles	Wyroby z metali nieszlachetnych
Cast	Odlewać/Odlew
Coating	Powłoka
Common Control Mark (CCM)	Wspólna cecha kontroli (CCM)
Cupellation method/Fire assay (analytical testing of gold alloys)	Metody kupelacyjna (analityczne badanie stopów złota)
Cutting	Cięcie
Engrave	Grawerować
False hallmark/False mark/Fake mark/Counterfeit mark	Falszywa cecha/Falszywy znak probierczy
Fineness mark	Liczba określająca próbę (np. „925” „585”)
Gems/Gemstones/Precious stones	Kamienie szlachetne
Genuine hallmark	Oryginalna cecha probiercza
Goldsmith/Silversmith/Jeweler	Złotnik/Jubiler/Wytwórca wyrobów z metali szlachetnych
Gravimetric method	Metoda grawimetryczna
Hallmark	Cecha probiercza
Hallmarking	Cechowanie – Oznaczanie cechą probierczą
Hallmarking Act	Ustawa probiercza
Hallmarking expertise	Ekspertyza probiercza
Hallmarking inspections	Kontrola probiercza
Hallmarking law	Prawo probiercze
Homogeneity of alloy	Jednorodność stopu

Assay terms	Terminy probiercze
Inductively Coupled Plasma Optical Emission Spectrometry (analytical testing of platinum and palladium alloys)	Optyczna spektrometria emisyjna ze wzbudzeniem w plazmie indukcyjnie sprzężonej (ICP-OES) (analityczne badanie stopów platyny i palladu)
Jewellery/ Jewelry/ Bijouterie	Biżuteria
Jewels	Klejnoty
Laser hallmarking	Cechowanie metodą laserową
Melt	Topić/ Stapiać
Polish	Polerować
Potentiometric (volumetric) method (analytical testing of silver alloys)	Metoda (objętościowa) potencjometryczna (analityczne badanie stopów srebra)
Punches/ Stamps	Znaczniki probiercze/ Narzędzia do umieszczania cech probierczych
Register of responsibility marks	Rejestr znaków imiennych
Responsibility marks/ Sponsor's marks/ Mark of producer	Znaki imienne producentów lub podmiotów odpowiedzialnych za próby i jakość wyrobu
Sampling	Pobieranie prób
Scraping	Skrobanie
Solder	Lutować/ Lutowie
Standards of fineness	Standardy prób/ Obowiązujące próby
Testing method	Metoda badawcza
Titration	Miareczkowanie
Touchstone needles	Iglice probiercze
Touchstone testing	Badanie na kamieniu probierczym
X-ray fluorescence spectrometry (XRF)	Spektrometria fluorescencji rentgenowskiej (XRF)

7. Definitions of the base units of the SI

Definitions of SI base units	Definicje jednostek podstawowych SI
<p>The second, symbol s, is the SI unit of time. It is defined by taking the fixed numerical value of the caesium frequency $\Delta\nu_{\text{Cs}}$, the unperturbed ground-state hyperfine transition frequency of the caesium 133 atom, to be 9 192 631 770 when expressed in the unit Hz, which is equal to s^{-1}</p>	<p>Sekunda, symbol⁽¹⁾ s, jest to jednostka SI czasu. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej częstotliwości cezowej $\Delta\nu_{\text{Cs}}$, to jest częstotliwości nadsubtelnego przejścia w atomie cezu 133 w niezaburzonem stanie podstawowym, wynoszącej 9 192 631 770, wyrażonej w jednostce Hz, która jest równa s^{-1}</p>
<p>The metre, symbol m, is the SI unit of length. It is defined by taking the fixed numerical value of the speed of light in vacuum c to be 299 792 458 when expressed in the unit m s^{-1}, where the second is defined in terms of the caesium frequency $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>	<p>Metr, symbol m, jest to jednostka SI długości. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej prędkości światła w próżni c, wynoszącej 299 792 458, wyrażonej w jednostce m s^{-1}, przy czym sekunda zdefiniowana jest za pomocą częstotliwości cezowej $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>
<p>The kilogram, symbol kg, is the SI unit of mass. It is defined by taking the fixed numerical value of the Planck constant h to be $6,62607015 \times 10^{-34}$ when expressed in the unit J s, which is equal to $\text{kg m}^2 \text{s}^{-1}$, where the metre and the second are defined in terms of c and $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>	<p>Kilogram, symbol kg, jest to jednostka SI masy. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej stałej Plancka h, wynoszącej $6,62607015 \times 10^{-34}$, wyrażonej w jednostce J s, która jest równa $\text{kg m}^2 \text{s}^{-1}$, przy czym metr i sekunda zdefiniowane są za pomocą c i $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>
<p>The ampere, symbol A, is the SI unit of electric current. It is defined by taking the fixed numerical value of the elementary charge e to be $1,602176634 \times 10^{-19}$ when expressed in the unit C, which is equal to A s, where the second is defined in terms of $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>	<p>Amper, symbol A, jest to jednostka SI prądu elektrycznego. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej ładunku elementarnego e, wynoszącej $1,602176634 \times 10^{-19}$, wyrażonej w jednostce C, która jest równa A s, przy czym sekunda zdefiniowana jest za pomocą $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>

Definitions of SI base units	Definicje jednostek podstawowych SI
<p>The kelvin, symbol K, is the SI unit of thermodynamic temperature. It is defined by taking the fixed numerical value of the Boltzmann constant k to be $1,380\,649 \times 10^{-23}$ when expressed in the unit J K^{-1}, which is equal to $\text{kg m}^2 \text{s}^{-2} \text{K}^{-1}$, where the kilogram, metre and second are defined in terms of h, c and $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>	<p>Kelwin, symbol K, jest to jednostka SI temperatury termodynamicznej. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej stałej Boltzmana k, wynoszącej $1,380\,649 \times 10^{-23}$, wyrażonej w jednostce J K^{-1}, która jest równa $\text{kg m}^2 \text{s}^{-2} \text{K}^{-1}$, przy czym kilogram, metr i sekunda zdefiniowane są za pomocą h, c i $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>
<p>The mole, symbol mol, is the SI unit of amount of substance. One mole contains exactly $6,022\,140\,76 \times 10^{23}$ elementary entities. This number is the fixed numerical value of the Avogadro constant N_{A}, when expressed in the unit mol^{-1} and is called the Avogadro number.</p> <p>The amount of substance, symbol n, of a system is a measure of the number of specified elementary entities. An elementary entity may be an atom, a molecule, an ion, an electron, any other particle or a specified group of particles.</p>	<p>Mol, symbol mol, jest to jednostka SI ilości substancji. Jeden mol zawiera dokładnie $6,022\,140\,76 \times 10^{23}$ obiektów elementarnych. Liczba ta jest ustaloną wartością liczbową stałej Avogadra N_{A} wyrażonej w jednostce mol^{-1} i zwana jest liczbą Avogadra.</p> <p>Ilość substancji, symbol n, układu jest miarą liczby obiektów elementarnych danego rodzaju. Obiektem elementarnym może być atom, cząsteczka, jon, elektron, każda inna cząstka lub danego rodzaju grupa cząstek.</p>
<p>The candela, symbol cd, is the SI unit of luminous intensity in a given direction. It is defined by taking the fixed numerical value of the luminous efficacy of monochromatic radiation of frequency $540 \times 10^{12} \text{ Hz}$, K_{cd}, to be 683 when expressed in the unit lm W^{-1}, which is equal to cd sr W^{-1}, or $\text{cd sr kg}^{-1} \text{ m}^{-2} \text{ s}^3$, where the kilogram, metre and second are defined in terms of h, c and $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>	<p>Kandela, symbol cd, jest to jednostka SI światłości w określonym kierunku. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej skuteczności świetlnej monochromatycznego promieniowania o częstotliwości $540 \times 10^{12} \text{ Hz}$, K_{cd}, wynoszącej 683, wyrażonej w jednostce lm W^{-1}, która jest równa cd sr W^{-1} lub $\text{cd sr kg}^{-1} \text{ m}^{-2} \text{ s}^3$, przy czym kilogram, metr i sekunda są zdefiniowane za pomocą h, c i $\Delta\nu_{\text{Cs}}$</p>

(*) W definicjach jednostek podstawowych użyto zgodnie z tłumaczeniem 9. wydania Broszury SI terminu „symbol”, jednakże w treści nadal obowiązujących aktów prawnych, np. Ustawy z dnia 11 maja 2001 r. – Prawo o miarach (Dz. U. z 2020 r. poz. 140, 285 i 568) oraz Rozporządzenia RM z dnia 30 listopada 2006 r. w sprawie legalnych jednostek miar, jest stosowany w tym samym znaczeniu termin „oznaczenie”.

